

Józef Mandziuk

"Księża bieccy", Krzysztof Szopa, Biecz 2008 : [recenzja]

Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne 16/1, 287-288

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. Krzysztof Szopa, *Księża bieccy*. Biecz 2008, ss. 172.

Jednym z najbardziej uroczych miasteczek na południu Polski jest Biecz, mający proweniencję średniowieczną. Miało ono swoje powiązanie z królem Władysławem Łokietkiem, św. królową Jadwigą i sekretarzem królewskim biskupem Marcinem Kromerem, który tutaj przyszedł na świat. Każdy z nich na swój sposób wycisnął tu swoje znamię, pozostawiając po sobie pomniki kulturowe, by wspomnieć starą kolegiatę Bożego Ciała, gród i zamek oraz szpitalik restaurowany z ogromnym wysiłkiem przez obecnego prepozyta ks. dra Władysława Kreta. Były one i są przedmiotem zainteresowania nie tylko historyków sztuki, lecz również badaczy wielowątkowych spraw, począwszy od osadnictwa, a skończywszy na kontaktach z mieszkańcami o różnych orientacjach religijnych i narodowościowych. Miasto przeżywało swoją wielkość w okresie średniowiecza, potem niszczone było ułtarczami reformacyjnymi, a po 1772 r. grabieżczą polityką zaborcy, by w końcu stać się małym miasteczkiem o upadającym handlu i przemyśle.

W dziejach zabytkowego Biecza dużą rolę odgrywali duchowni katolicy, którzy byli siłą napędową w różnych dziedzinach życia społecznego, kulturalnego i religijnego. Niewiele o nich wiemy, gdyż ich życie i działalność pokryła mgła zapomnienia. Niektórzy jednak otrzymali monografie (np. biskup Marcin Kromer, ks. prof. Józef Majka), pomniki oraz portrety. Wszyscy oczekiwali na pojawienie się historyka, który w oparciu o źródła archiwalne odgrzebałby ich imiona i nazwiska.

Wikariusz biecki, ks. Krzysztof Szopa, przygotowując dysertację doktorską pt.: *Dzieje parafii Bożego Ciała w Bieczu w latach 1805-1925*, zebrał ogromny materiał do biografystyki księży jednej parafii na przestrzeni wielu wieków. W kilka miesięcy po obronie pracy doktorskiej wydał ją drukiem, podobnie jak uczynił to drugi wikariusz biecki, „senior” Zbigniew Pałka, autor dysertacji pt.: *Kaznodziejstwo w parafii farniej w Bieczu na przełomie XIX i XX wieku.*) *Studium historyczno + homiletyczne*. Pod koniec 2008 r. obie te rozprawy doktorskie ukazały się drukiem w Wydawnictwie OO. Redemptorystów w Tuchowie.

W prezentowanej książce Autor w układzie alfabetycznym przedstawił na pierwszym miejscu rządców parafii, noszących na przestrzeni lat różne nazwy, m. in. plebanus, curatus, pastor, rektor ecclesiae, persona, a od Soboru Trydenckiego najczęściej: parochus – proboszcz. Na drugim planie zostali uwiecznieni wikariusze, nazywani jako capellani, subcapellani, viceplebani, socius in divinis, a czasem vicarii. Wśród innych duchownych pochodzących z Biecza lub pracujących w bieckiej parafii należy wymienić: gracjaistów, lektorów, kaznodziejów (niemieckich i polskich) oraz kapłanów bez określonego stanowiska.

W sumie Autor wymienił 266 duchownych, o których znalazł wzmianki w materiałach źródłowych. Wielu z nich ma tylko jedno lub dwa zdania. Są też tacy, którzy otrzymali po kilka stron tekstu, np. ks. Tomasz Jaszczór 1808-1887 (s. 49-57), ks. Bronisław Karakumski 1857-1935 (s. 60-62), bp Marcin Kromer 1512-1589 (s. 72-76), ks. Bolesław Liana 1935-1998 (s. 82-84), ks. Leon Pastor 1846- brakuje daty śmierci (s. 105-110), ks. Stanisław Pękala 1905-1987 (s. 112-117), ks. Stanisław Wach 1921-1997 (150-153). Przy każdej postaci zostało podane źródło, z zaznaczeniem strony. Jest to wyraz wielkiej akrybii naukowej Autora. Szkoda, że przy niektórych pozycjach zabrakło informacji o bibliografii podmioto-

wej, uwzględnionej w danym opracowaniu. W wykazie nie zostali uwzględnieni księża żyjący, a także pochodzący z Biecza zakonnicy, wśród nich franciszkanie (reformaci), pracujący na przestrzeni wieków przy swoim kościele klasztornym.

Ks. Krzysztof Szopa przeprowadził szeroką kwerendę archiwalną, wykorzystując materiały źródłowe znajdujące się w Archiwum Archidiecezjalnym i w Archiwum Seminarium Duchownego w Przemyślu oraz w archiwach parafialnych w Binarowej, Rożnowicach, a zwłaszcza w samym Bieczu. W swojej pracy wykorzystał różnego rodzaju czasopisma, druki ulotne, odezwy i schematyzmy diecezjalne. Pomocą okazały się dla Niego również relacje żyjących świadków oraz osób zainteresowanych. Były one szczególnie ważne ze względu na ich unikalny charakter.

Z pewnością ks. dr Krzysztof Szopa poprzez swoje opracowanie z zakresu biografistyki duchowieństwa wszedł do grona polskich historyków, zajmujących się tą nieco zaniedbaną dziedziną w historiografii polskiej.

Ks. Józef Mandziuk

E R R A T A

W numerze 2 *Saeculum Christianum* z 2008 r. zakradł się błąd w nazwisku p. dr Beaty Szluz (Schulz), autorki artykułu pt.: *Strategie Unii Europejskiej wobec problemu bezdomności*. Za tę pomyłkę Wydawnictwo przeprasza Autorkę.